

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Adam Roch

w sprawie **J. R.**

skazanej z art. 244 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 10 maja 2024 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na niekorzyść skazanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie

z dnia 13 lutego 2023 r., sygn. akt II K 11/23,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej braku orzeczenia
środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego i sprawę w
tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do
ponownego rozpoznania.**

Paweł Kołodziejcki Anna Dziergawka Adam Roch

UZASADNIENIE

J. R. została oskarżona o to, że w dniu 4 stycznia 2024 r. w miejscowości B., gmina D., powiecie r., województwie [...] kierowała rowerem po drodze publicznej pomimo sądowego zakazu kierowania rowerami, orzeczonego na okres 8 miesięcy prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Radziejowie o sygn. akt II W 260/22, obowiązującego w okresie od 8 października 2022 r. do 8 czerwca 2023 r., tj. o czyn z art. 244 k.k.

Sąd Rejonowy w Radziejowie, wyrokiem z dnia 13 lutego 2023 r., sygn. akt II K 11/23, oskarżoną J. R. uznał za winną popełnienia czynu zarzucanego jej aktem oskarżenia, z tym ustaleniem, że został on popełniony dnia

4 stycznia 2023 r., tj. występku z art. 244 k.k. i za to na podstawie art. 244 k.k., po zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzył jej karę 3 (trzech) miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na mocy art. 35 § 1 k.k. na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 20 (dwudziestu) godzin miesięcznie. Sąd orzekł także o kosztach sądowych.

Wskazany wyrok uprawomocnił się w dniu 21 lutego 2023 r., bez postępowania odwoławczego.

Kasację od tego wyroku wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym, w zakresie braku obligatoryjnego rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym, o którym stanowi przepis art. 43a § 2 k.k., na niekorzyść oskarżonej J. R. .

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego materialnego, a mianowicie przepisu art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonej w związku ze skazaniem za popełniony w dniu 4 stycznia 2023 r. czyn zabroniony z art. 244 k.k. - świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5 000 złotych, podczas gdy zgodnie z przywołanym przepisem, w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k., orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, gdzie zarazem z uwagi na wymierzenie J. R. , przy

zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r., kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności, stosując regulację zawartą w wymienionym przepisie, sąd był zobligowany do jednoczesnego orzeczenia określonych w dyspozycji art. 37a § 1 k.k.: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron, na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie należy zwrócić uwagę na dwie kwestie natury ogólnej. Po pierwsze, uwzględnienie kasacji na niekorzyść skazanej jest w niniejszej sprawie dopuszczalne, albowiem została ona wniesiona przed upływem roku od daty uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku (art. 524 § 3 k.p.k.). Po drugie, w postępowaniu kasacyjnym jest dopuszczalne uchylenie zaskarżonego orzeczenia wyłącznie w części, w jakiej nie zawiera ono rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, którego zastosowanie było obligatoryjne (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I KZP 21/14, OSNKW 2016, z. 1, poz. 1), na co wskazuje także treść art. 425 § 2 zdanie 2 k.p.k., zgodnie z którym można zaskarżyć brak określonego rozstrzygnięcia.

Podniesione w kasacji uchybienie, polegające na naruszeniu prawa materialnego poprzez brak orzeczenia środka karnego z art. 43a § 2 k.k., znajduje potwierdzenie w treści zaskarżonego wyroku, w którym nie orzeczono wobec oskarżonej obligatoryjnego w tej sprawie środka karnego.

Przepis art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.1855) i obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, że: *W razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 165a § 1 lub 2, art. 171 § 1, 2 lub 3, art. 174 § 1, art. 178a § 1, art. 178b, art. 179,*

art. 180, art. 200a § 1 lub 2, art. 200b, art. 202 § 4b lub 4c, art. 244, art. 255a § 1 lub 2, art. 258 § 1, art. 263 § 2 sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 złotych, do wysokości określonej w § 1.

Słusznie podnosi skarżący, iż zgodnie z przywołanym przepisem, w jego brzmieniu obowiązującym zarówno w czasie popełnienia przypisanego oskarżonej czynu, tj. 4 stycznia 2023 r., jak i w czasie wyrokowania w sprawie, tj. 13 lutego 2023 r., skazując J. R. za występki określony w art. 244 k.k. sąd *meriti* był zobligowany do orzeczenia świadczenia pieniężnego (zob. wyrok SN z dnia 29 września 2022 r., I KK 203/22).

Ponadto z treści art. 37a § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. do dnia 30 września 2023 r., wynikało jednoznacznie, że z przewidzianej w nim kompetencji do orzeczenia kary ograniczenia wolności albo kary grzywny zamiast kary pozbawienia wolności sąd może skorzystać wyłącznie wtedy, gdy przestępstwo zagrożone jest karą nieprzekraczającą 8 lat pozbawienia wolności (co miało miejsce na gruncie przedmiotowej sprawy, w której doszło do skazania za czyn z art. 244 k.k. z górną granicą ustawowego zagrożenia do 5 lat), przewidywana kara pozbawienia wolności nie przekroczyłaby roku i jednocześnie sąd orzeka środek kamy, środek kompensacyjny lub przepadek. Brak spełnienia któregośkolwiek z wymienionych wyżej warunków uniemożliwia wydanie orzeczenia o karze przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. (zob. wyrok SN z dnia 12 maja 2022 r., I KK 115/22).

Tymczasem Sąd Rejonowy, prawidłowo wymierzając skazanej karę ograniczenia wolności w wymiarze 3 (trzech) miesięcy nie dopełnił warunku koniecznego dla zastosowania rozwiązania z art. 37a § 1 k.k., albowiem zaniechał równoczesnego orzeczenia środka karnego z katalogu zawartego w art. 39 k.k. Słusznie zauważa skarżący, iż przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2023 r. nie stanowi już o obligatoryjnym orzeczeniu środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Z uwagi natomiast na odmienne uregulowanie przez ustawodawcę, poprzez podwyższenie dolnych granic kar wolnościowych, możliwych do orzeczenia przy zastosowaniu tej normy prawnej, w ramach ponownego rozpoznania sprawy zastosowanie znajdzie przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. do dnia 30

września 2023 r., jako względniejszy dla oskarżonej w myśl regulacji art. 4 § 1 k.k. Zgodzić się również trzeba ze stanowiskiem skarżącego, że z racji obowiązującego od dnia 1 stycznia 2023 r. jednoznacznego brzmienia przepisu art. 43a § 2 k.k., do bezwzględnego respektowania którego sąd *meriti* jest zobowiązany, nowelizację art. 37a § 1 k.k. należy ocenić jako irrelevantną, albowiem w aktualnym brzmieniu przepis ten nie będzie miał w przedmiotowej sprawie zastosowania.

Wszystkie te wywody wskazują, że podniesione w kasacji uchybienie miało charakter rażący i w istotny sposób wpłynęło na treść wydanego wyroku. Nie orzeczono bowiem wobec oskarżonej obligatoryjnego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, a zatem nie poniosła ona wszystkich prawem przewidzianych konsekwencji swojego zachowania.

Dlatego Sąd Najwyższy, dzieląc zarzut i wniosek, zawarte kasacji, uchylił zaskarżony wyrok w części, w której nie orzeczono świadczenia pieniężnego i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

W ponownym postępowaniu sąd ten uwzględni powyższe uwagi i orzeknie względem J. R. obligatoryjny środek karny w granicach przewidzianych treścią art. 43a § 2 k.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[ms]

Paweł Kołodziejcki Anna Dziergawka Adam Roch